

J. 101,

HUONE J 101.

Pohjankaivaus.

Heinäkuu 1960.

H. Lilius

Piir. sign: 23.5/2
23.6/1
23.8/5

Kijlin tornin pohjakerros.

Kijlin tornin pohjakerroksen länsiosassa suoritettiin kaivauksia 25/7 - 1/8 1960.

Tornin pohjakerroksessa on ollut puinen välipohja. Tästä olivat osoituksena tornin seinissä olevat 25 x 30 cm suuruiset ja 35-95 cm syvyiset panunkolot, jotka sijaitsivat tykkikomeroitten pohjatason korkeudella. Panunkoloja oli yhteensä kuusi, kolme etelä- ja kolme pohjoisseinustalla. Ne eivät painuneet kohtisuorasti seinän sisään, vaan olivat lähinnä tornin länsiseinän suuntaisia.

Varsinainen kaivaus suoritettiin siis tornin länsiosassa. Täällä kaivettiin n. 0,50 - 1 m levyinen oja seinien viereen. Kaivauksen syvyys vaihteli. - Maatäytteessä oli päällimmäisenä ohut santakerros. - Tämän alapuolella oli n. 50 - 100 cm paksuinen tiivis hiilikerrostuma. Sen välissä oli kuitenkin paikoitellen laastikerrostumia ja kaivauksen itäosassa puhdasta savea. Mainittu paksu hiilikerrostuma on ilmeisesti peräisin jostain linnassa raivonneesta tulipalosta. Se ei kuitenkaan ole voinut syntyä yksin pohjakerroksen puupohjasta, vaan ylempien kerroksien välipohjia on ilmeisesti romahtanut alas. Varsinaisia hiiltyneitä parruja ei kaivauksessa tavattu. - Hiilikerrostuman alapuolelta alkoi laastikerros, jota jatkui niin syvälle kuin kaivaus ulotettiin.

Piir. Paljastuneet muurit.

1. Tornin eteläseinä, joka muodoltaan oli melkein suora, kulki katkeamattomana tasolle - 115 cm (\pm 0-pisteessä oli tällöin tykkikomeron pohjataso länsipielen kohdalla). Mainitulla tasolla oli kapea, 7-10 cm levyinen olka, josta tornin anturamuuri alkoi. Anturamuurin kivet olivat pienempiä kuin varsinaisen seinäpinnan kivet. Laasti oli ilmeisesti samaa, vaikkakin se värinsä puolesta oli kellertävää seinän laastin ollessa valkeaa. Kellertävä väri johtunee laastin kosteudesta.

2. Eteläseinän länsiosassa työntyi ulos n. 90° kulmassa muurirakennelma, jonka yläreuna oli suunnilleen tykkikomeroitten pohjatason korkeudella ja joka alaspäin jatkui vielä kaivaustason alapuolella. Tornin eteläseinä ja muurinpätkä eivät siis olleet muurausliitteessä. Edellinen päättyi muurinpätkän itäseinään, kohosi tästä sen yläpinnan päälle ja jatkoi kulkuaan tornin länsiseinään, johon se päättyi länsiseinän työntyessä etelään. - Muurinpätkän eteläseinästä ulos työntyvän osan leveys oli n. 70 cm (\pm 0 tasolla). Tämän jälkeen muurin yläosa kääntyi länsi-lounaaseen ja työntyi länsiseinässä olevan porttaalin eteläpielen alitse jatkaen kulkuaan tämän takana olevassa käytävässä kapeana olkana. Alaosa muurista jatkoi kulkuaan samansuuntaisena kuin muurilla oli alkupaikassaan. Tämän muuriosan ylätaso oli edellistä n. 110-120 cm alempana. Sen tarkkaa kulkua oli rajoitettujen kaivausmahdollisuuksien johdosta vaikea todeta, mutta vaikutti siltä, että se päättyisi tornin länsi seinän itälaidassa olevaan muurirakennelmaan. - Tässä käsitellyn muurirakennelman esiinkaivettu korkeus oli n. 150 cm. Sen itäsiivu oli tekotavaltaan sellainen, että se hyvin voisi olla pintamuuria. Toinen näkyvä pinta sen sijaan vaikutti murtopinnalta. Ilmeisesti siis nyt matalampi etelä-pohjoissuuntainen muurinosaa alunperin on ollut ainakin samalla tasolla.

3. Tornin länsiseinän pohjoisosassa oleva muurirakennelma, jonka koko oli n. 1,50 x 2,10 m ulkoni länsiseinästä 1,50 m ja kääntyi sitten pohjoiseen päättyen tornin pohjoisseinään. Muurirakennelman eteläinen reuna näytti jatkuvan vielä länsiseinän tiiliporttaalin pohjoispielen alla torniin johtavan käytävän suuntaisena. Rakennelman pohjoispää puolestaan näytti olevan muurausliitteessä tornin pohjoisseinän kanssa.

Kyseessä oleva muurirakennelma jakautui tavallaan kahteen osaan: 1) Toisen osan muodosti n. 45-0 cm levyinen olka, joka alkoi rakennelman eteläreunasta, kulki 45-20 cm toista rakennusosaa korkeammalla tornin länsiseinän alla. Jälkimmäinen näet alkoi vasta olkan yläpinnalta. Olka yhtyi tornin länsiseinään sen luoteisnurkassa. On mahdollista, että tämä olka kulkee itseenäisenä vertikaalisesti tornin pohjaan saakka (kaivettu syvyys 110 cm). Joka tapauksessa muurin eteläpäässä oli n. 70 cm sen

yläreunasta n. 16 cm levyinen olka, joka myös painui tornin länsiseinän sisään.

2) Tämä osa muurirakennelmasta oli n. 45 - 20 cm edellisen alapuolella ja sen yläpinta laskee itää kohti. Tämä ja edellinen muurinosi erosivat toisistaan pystysaumalla, joka näkyi rakennelmien eteläpäässä. Tämän sauman ei kuitenkaan tarvitse merkitä, että rakennelmat olisivat eriaikaisia ja eri kokonaisuuksiin kuuluvia, vaan pikemminkin päinvastoin laasteista päättäen. Joka tapauksessa sen eteläpää jatkoi kulkuaan edellisen suuntaisena vielä n. 80 cm ja kääntyi sitten pohjoiseen välillä hieman taittuen yhtyen lopuksi tornin pohjoisseinään. Kääntökohtaan, kulmaan muodostui kuitenkin n. 20 x 30 cm suuruinen lovi.

4. Tornin pohjoisseinässä oli n. 25 cm parrunkolojen alapuolella n. 10 cm levyinen olka, jonka kanssa yllämainittu muurirakennelma oli liitteessä. Tuntuu ilmeiseltä, että torni olka alapuoleisina pintoineen ja sen yläpuoleinen seinä olisivat eriaikaisia.

Tornin länsiseinä ja tornin muu osa ovat eriaikaisia. Tämä ilmenee parhaiten muurauksen erilaatuisuudessa. Länsiseinän muuraus on suhteellisen tasaista ja koostuu suorakulmaisista, lohkotuista kivistä. Tornin muu osa on muurattu pienemmistä kivistä ja sen saumat sisältävät enemmän kiilakiviä. Tornin muurauksessa on mahdollisesti myös kahta laatua muurausta: tornin länsiosassa lähinnä venäläistä ja tornin itäosassa alkuperäistä. Tornin länsiseinä ja tornin eteläseinä eivät ensimmäisen ja toisen kerroksen tasolla ole muurausliitteessä, sen sijaan kyllä ylempien kerrosten kohdalla. Länsiseinä ja tornin pohjoisseinä taas ovat sekundäärissä muurausliitteessä ylhäältä alas asti.

Kun lähdemme esittelemään Kijlin tornin yllä kuvattuja rakennusosia, voimme melkoisella varmuudella todeta, että 1) tornin länsiseinä kuuluu pikemmin itäpatteriin kuin Kijlin tornin alkuperäisiin seiniin. Tästä puhuvat muurausliitteet ja se yhtäläisyys, mikä länsiseinän ja itäpatterin oikean siiven sisäpinnan muuraustapojen välillä vallitsee. 2) Lisäksi voimme todeta, että molemmat yllä kuvatut muurirakennelmat ja mahdollisesti alin osa tornin pohjoisseinää ovat vanhempia kuin itse Kijlin torni.

Näin ollen näyttäisi siltä, että kun Kijlin torni on rakennettu siinä on jo ollut itäpatteri jossain muodossa ja ilmeisesti tätä on edeltänyt vielä vanhempi joko suora tai kulmikas kehämuri. Rakennelmat ovat näet vanhempia kuin tornin länsis.

3) Itäpatterin vasemman siiven ulkoseinä on ilmeisesti peräisin 1790-luvulta; siis venäläisten ajalta. Sen kallistaminen on tapahtunut siten, että Kijlin tornin länsiosaa on purettu, seinä muurattu ja torni sitten taas saatettu entiseen asuunsa. Tornin seinien epätasainen, pienistä kivistä tehty muuraus lienee juuri tätä muurausta. Seinään ei enää ole puhkaistu ampuma-aukkoja, koska ne Suvorovin ulkopihan rakentamisen jälkeen olivat tarpeettomia. Tässä siivessä on kuitenkin ollut ampuma-aukkoja, mikä ilmenee mm. eräässä piirustuksessa 1730-luvulta. Näitä aukkoja ei kuitenkaan enää voi itse muurissa havaita, koska se on paksun reventeerauksen sisässä.

4) Itäpatterin alin kerros on peitetty viimeistään heti Suvorovin ulkopihan valmistumisen jälkeen. Ilmeisesti se peitettiin kuitenkin jo Itäpatterin väliseiniä muurattaessa.

Kiljintorin Pohjatienros.
Muurausliittet.

Loosi jelleksuäi
 mämaa ja sunsoaki
 mielkaa eroon
 ylöspäin seimä
 kaastik.

Loosi jelleksuäi
 kaastealika.

on luvua muni

muurau
 liite.

seinämä
 ja alkun

seinämä
 ja alkun

alku

alku

sekundäärinen
 muurau
 liite.

Pikien
 liiket:
 29,5 x 2 x 7,5 cm
 29 x 13 x 8 "

Pikien liiket:
 29 x 13 x 8 cm
 28,5 x 14 x 8,5 "
 28 x 2 x 8 "

- ① eteläseinät
 ② Muni rautalinnalla länsiseinän eteläosassa. = muuri B
 ③ } " " " " " pohjoisosassa. = muuri C
 ③ } = muuri D
 Ⓞ = muurau
 liite.